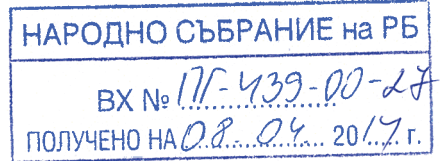

7 април 2014
Ref.# O-14-030

До:

Г-н Тунчер Кърджалиев
Председател на Комисията за правата на човека
и жалбите на гражданите
към Народното Събрание на Република България

Копие до:

Г-н Христо Монов
Председател на Комисията по въпросите на децата, младежта и спорта
към Народното Събрание на Република България

ОТНОСНО: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за убежището и
бежанците

Уважаеми г-н Кърджалиев,

От името на УНИЦЕФ България бих искала да изразя благодарност на Комисията за правата на човека и жалбите на гражданите за предоставената ни възможност да участваме в Работната група по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците.

Мисията на УНИЦЕФ е да се застъпва за правата на всички деца, да съдейства за посрещането на техните основни нужди и да разширява техните възможности, за да постигнат своя пълен потенциал.

Както знаете, към момента в България живеят над 2000 деца, търсеци или получили закрила, като част от тях са непридружени, а техните права, за съжаление не са защитени по най-добрия начин. По силата на международните инструменти за закрила правата на децата и в частност Конвенцията на ООН за правата на детето и Общ коментар № 6 относно третирането на непридружени и разделени деца извън тяхната държава на произход, държавите – страни по Конвенцията трябва да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че всяко дете, което търси убежище, или всяко дете-бежанец, ще получи адекватна закрила и хуманитарна подкрепа. Непридружените деца, търсеци или получили закрила, имат право на специални грижи и закрила, предвид тяхната уязвимост и рискове, на които са изложени.

В допълнение, по силата на чл. 24 от Директива 2013/33/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила, държавите-членки следва да вземат необходимите мерки, за да гарантират, че е назначен представител на непридруженото дете, който да го представлява и да му помага, за да може то да се възползва от правата си. Представителят трябва да изпълнява задълженията си в съответствие с принципа за най-добрия интерес на детето и да разполага с необходимите експертни знания и умения за тази цел.

Въпреки съществуващата международна правна рамка за закрила на непридружени деца,

действащият в момента правен ред в България не съдържа необходимите норми, които да защитават правата на непридружените деца, търсеци или получили закрила. Според сега действащия чл. 25 ал. 1 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) „[н]а непридружен малолетен или непълнолетен чужденец, търсец или получил закрила, който е на територията на Република България, се назначава настойник, съответно попечител, при условията и по реда на Семейния кодекс.” Ако това условие не е изпълнено се пристъпва към прилагане на чл. 25 ал. 5 от ЗУБ, който предписва представителство на детето по реда на Закона за закрила на детето (ЗЗД).

Според нас, чл. 25 ал. 1 от ЗУБ не отговаря на необходимостта непридружените деца да получат защита на най-добрия им интерес. Това води до назначаването на техен представител по реда на чл.25 ал. 5 от ЗУБ – служител от Дирекция „Социално подпомагане”, който обаче представлява детето само в рамките на съдебния процес, но не и в рамките на всички други процедури и отношения, в които се налага интересът на детето да бъде представен и защитен (в т.ч. пред социални, здравни, образователни и други институции).

Неприложимостта на чл. 25 ал. 1 от ЗУБ се обуславя от формалното препращане на разпоредбата към Семейния кодекс, който пък от своя страна не съдържа норми, уреждащи положението на деца, чиито родители са трайно отсъстващи и/или загубили интерес към упражняването на родителските си права и задължения, или са в неизвестност (макар да са известни). Съгласно чл. 153 ал. 1 СК „[н]астойничество се учредява над малолетни, чиито родители са неизвестни, починали, поставени под пълно запрещение или лишени от родителски права”. Уреждането на попечителството над непълнолетни е идентично. В този смисъл, СК не разпознава непридружените малолетни или непълнолетни чужденци, търсеци или получили закрила като такива, които се нуждаят от настойничество и/или попечителство, тъй като техният случай не се отнася до нито едно от горните условия. Чл. 25 ал. 1 от ЗУБ практически не поправя тази непълнота.

Важно е да се отбележи, че едно непридружено дете, търсещо закрила, е преди всичко дете, и че политиките за закрила на детето трябва да бъдат водещи. Принципът за най-добрия интерес на детето трябва да вземе превес над всякакви други съображения, при всяко действие насочено към непридружени деца, съобразно изискванията на Конвенцията на ООН за правата на детето, ратифицирана от Народното Събрание на 11.04.1991 г. и влязла в сила на 03.07.1991 г. По силата на чл. 5 от Конституцията на Република България, Конвенцията е част от законодателството на страната.

С оглед проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците и работата по него, УНИЦЕФ приветства усилията и напредъка, който беше постигнат в разработването на разпоредби за по-добра закрила на непридружените деца, търсеци или получили закрила. Мнозинството от членове на работната група, включително Министерство на вътрешните работи и Държавната агенция за бежанци се обединиха около предложението за създаване на специализирана административна структура към Агенцията за социално подпомагане, която да поеме задълженията за назначаване на представители на непридружените деца.

УНИЦЕФ подкрепя това предложение за промяна на чл.25 от ЗУБ като временно решение на проблема със закрилата на непридружените деца и призовава за спешното разработване на комплексна законодателна уредба за закрила на тази особено уязвима група деца, включително достъп до подходящо настаняване, адекватна правна, социална и психологическа подкрепа и достъп до образование.

Държавите-членки на ЕС са разрешили въпроса с назначаването на настойник на непридружените деца по различен начин. Това могат да бъдат структури под Министерство на правосъдието, социалните служби, общините или неправителствени организации, на които им е възложен специален мандат и получават държавно финансиране. Различните държави имат различни системи за назначаване на настойници на непридружените деца в зависимост от специфичните си социални системи и системи за закрила на детето.

УНИЦЕФ вярва, че България ще да намери бързо и работещо решение за закрила правата на непридружените деца, търсещи или получили закрила, и изразява готовността си да предостави необходимата техническа подкрепа.

С уважение,

Таня Радочай
Представител на УНИЦЕФ за България